

Tjóðskaparspurningurin í Sovjetsamveldinum

Sovjetsamveldið siga vit er eitt einræðisland — diktaturstýrt land, men tó, siga menn, hava teir loyst sin tjóðskaparspurning so frisinnað og demokratiskt, at tað er undrunarvert.

Innanfyri markið í hesum óføra stóra ríki búgva yvir hundrað ymisk fólk, ið hvørt tosar sitt egna tungumál, hevir síni egna framerki og eyðkenni og ofta sitt egna figgjarliga liv. Høvuðsfólkið eru Russar, og teir telja meira enn helvtina av øllum fólkatalinum.

Aftaná kollveltingina í 1917 var tí hesin spurningurin ein tann vandamiklasti at fara undir: Hvussu øll hesi ymisku fólk skuldu kunna liva saman í semju og virka soleiðis saman, at hvørt livdi sitt egna tjóðskaparliga liv, og tó varð standandi í einum heildarskapi, ið hevði alt ríkisins gagn at fremja. Tað var sjálvur Stalin, ið hetta fekk litið upp í hendi, og hann hevur greitt tað so frá sær, at hvørt fólk kann liva friðarliga og vinarliga saman. Røkir síni egna mál, men harfyri gloymir ikki tey mál, ið viðvíkja øllum Samveldinum. Tí samstundis sum hvørt fólk og hvørt tjóð virkar fyrri sær sjálvum til felagsins gagn og frama, so virkar aftur alt felagsins gagn og frami uppá tey einstaku fólkini og tær einstaku tjóðirnar, sum liva innanfyri ríkisins rammur.

Stalin ávisir, at ein tjóð, hon veri so stór ella litil, eigur at bera hetta navn, tá ið hon hevur seguligan felagsskap í máli, landi, tí figgjarliga livinum og lyndiseyðkennum. Er hetta at finna hjá einum mannasamfelagi stórt ella litlið so hevur tað rættin til sjálvstýri, og hvussu langt hetta sjálvstýri kann fara, vil verða at ætla um eftir stæddini á avvarandi samfelagi.

Í Sovjetsamveldinum eru tí tjóðskaparviðurskiptini soleiðis skipað, at hvør landspartur, har eitt serligt fólk býr, er sjálvstýrandi, og sjálvstýrismarkið verður sett eftir landpartsins stódd. Tað tjóðskaparliga og mentunarliga sjálvstýri verður tó ikki avmarkað, tað eru bert figgjarlig og stjórnarlig mark, ið sett verða. Viðvíkjandi hesum ymisku fólkunum, sum hava tjóðskaparlig eyðkenni, men sum í mongum mentunarligum førum standa til afturs, roynir Samveldið á einhvønn hátt at hjálpa teimum at liva sitt egna mentunarliga og tjóðskaparliga liv. Fólk kunnu vera, ið tosa egið mál, men sum ikki hava verið før at gera sær sitt egna skriftmál, og her verður so gjørt teimum eitt kunstigt skriftmál, ið tey kunnu nýta. Tjóðskaparlig skaldaverk, ið bert hava livað á mannatungu, verða nú niðurskrivað og týdd til russiskt. Á sama hátt verða russiskar og útlenskar bókmentir týddar til hesi

tjóðskaparligu málini. Og við teir lærdu háskúlnar eru serligir partar, har slikir menn verða uppvarðir, ið seinri skulu fara út til tjóðskaparligar smáflokkar at hjálpa teimum at skapa sær eitt serligt, teimum hóskandi, mentunarliv.

Undirvingarmálið og rættarmálið eru tey tjóðskaparligu málini. Men samstundis, at soleiðis hvørt fólkamál hevur síni fullu, óskerdu rættini, so verður russiska málið lært við allar skúlar í landinum. Øll hesi nógvu fólk skulu skilja hvørt annað, tí tey skulu hava so nógv til felags, so á somu tíð sum tey verða sær sjálv og dyrka fram og menna síni eyðkenni, so skulu tey eisini gerast ríkir av felags livinum, samfelagnum við nærskyld fólk, sum tey hava so mangt til felgas við, og sum tað er teimum gagnligt at standa í samband við. Samfelagið sjálvt hevur so í hondum og rættin at avgera allar stórar spurningar. Broyta landamark, fara uppí kriggj, leggja til rættis teir almennu figgjarligu planirnar o. s. fr.

Um hin tjóðskaparliga spurningin er mangur statsmaður bóltadur, og av tí, at hesin spurningur ikki er loystur so, at allir fólkaflokkar innanfyri ríkisins mark hava fingið sin tjóðskaparliga rætt, eru kongadømi og keisaradømi rívnáð sundur. Europa hevur illa dugað at greiða sínar tjóðskaparligu fløkir, og tær hava til dagin í dag elvt klandur og stríð um allan verðaldarpartin. Zarveldið í Ruslandi loyvið ikki øðrum málum at koma fram enn russiskum, allur annar tjóðskapur var kúgaður við hardari hond. Keisaradømið Eysturriki—Ungarn bardi niður tjóðskapin í sínum ríkið, har kyknaði upp fyrri verðaldarpartin, og hann endaði so við at keisaradømið loysnaði sundur. Grannar og skyldmenn teirra, ið stýrdu hesum nevnda ríkið, Týskarar, hava heldur ikki borið orðið fyrri at fara mjúkliga og við lagaligum skili fram móti fólkum av øðrum kyni enn teir sjálvir.

Norðanlondini hava ikki havt so nógv av slikum stríði. Tey skuldu tó einaferð royna at taka seg saman og vera ein felagsskapur til »ævigar tíðir«, men tað miss-eydnaðist. Og har mundi ein skyldin liggja, at statsmenn tá vóru ikki varigir við at her vóru trý ríkir hvørt við sínum eyðkennum og sínum lógum, og hvørt ríki átti tí at liva sitt egna liv til gagn og frama fyrri seg sjálvt og so samstundis til gagn og frama fyrri heildina — alt samveldi.

Kanska vit hava vónir um, at hetta Europa, sum nú kom undan aftur hesari ódnini, hevur lært og er vordid visari, so tað ið hvussu er dugir at handfara og loysa hin europeiska tjóðskaparspurningin.

Føroya Fólkaháskúli

Summarskúli fyrri gentur verður frá 1. mei til ólavsøku. Tær, ið ætla sær á skúlan, kunnu søkja um styrk hjá amtinum innan 15. mars. Nærri frágreiðing hjá

Tl. 243. Jóhnesi av Skarði.

Klakksvíkar arbeiðsmannafelag

heldur ársaðalfund tann 24. febr. 1946 kl. 3 í samkomuhúsinum.

Dagsskrá eftir lógini.

Klakksvík, tann 1. febr. 1946.

Stjórnin.

Minnist til,

at vit altíð eru keyparar av føroyskum neytum, kálvum og skerpi kjøti.

Tit fáa peningin alt fyrri eitt.

Smæran.

Mandlige og kvindelige Plejeelever

samt Piger til Køkken og Vaskeri og Afdelingstjeneste kan antages. Nærmere Oplysninger ved Henvendelse til Hospitalsforvalteren.

Sindsygehospital et i Nykøbing Sj.

Snurruváðstog

hjá

C. C. Johansen.

Grindalistin.

Tað verður her gjørt kunnigt, at grindalistin fyrri árið 1946 liggur frammi á býráðsskrivstovuni frá 6. til 20. februar í ár hvønn yrkidag frá kl. 12—14.

Fólk verða biðin um at kanna eftir, um partarnir eru í lagi.

Býráðsskrivstovan, t. 5. febr. 1946.

2 gentur

fáa pláss á Føroya Fólkaháskúla beinan vegin. Tlf. 243.

Panting

Tað verður her gjørt kunnigt, at dómarin hevur góðkent at eftirstøður av kommunuskatti og kaminreinsan fyrri juli og oktober ársfjórðingar 1945 og vatngjald fyrri 1945 og eldri eftirstøður, sum áður eru pantadar til einkis verða innheintaðar við panting.

Farið verður undir pantingina uttan aðra ávaring tann 25. februar í ár.

Tórshavnar býráð, tann 9. febr. 1946.

Øll eiga at brúka

Føroyska hondsápu frá fabrik OKKARA

Føroya Sjóváttrygging

Skip - motorbátar útróðrarbátar - vørur verða tryggjað

Telf. 372.

Blanka er besta blankingarevni.

Matvørur

og aðrar húsarhaldsvørur hjá

Karl K. Mouritsen.

Tlf. 497. Tórshavn. Tlf. 497.

Tit fáa

bestu málingina hjá okkum.

M. P. Jacobsens málarabúð.

Mált. 323.

Dynamit

og annað sprengievn

C. C. JOHANSEN

TÓRSHAVN

TLF. 30

FØROYA

BRUNATRYGGING

Hús - innbúgv - vørur - verða tryggjað.

Skrivstovan er opin frá kl. 10-1 og 3-5.

Leygardag

- - 10-2.

Telf. 372.

Barnahjálpin